

ଆଲୋଚନା

ଆମ ସଂସ୍କୃତିରେ ଚିତାଲାଗି

ଜୟଶ୍ରୀ ପଟ୍ଟନାୟକ

ଯାତ୍ରାପର୍ବର ସହର ପୁରୀରେ ଅଧିକାଂଶ ସମୟରେ ଯାତ୍ରା ଉପଯାତ୍ରା ମାନ ଲାଗି ରହିଥାଏ । କେବଳ ଜଗନ୍ନାଥ ମନ୍ଦିରରେ ଅନେକ ଯାନିଯାତ୍ରା ପର୍ବପର୍ବାଣି ଚିଥି, ବାରକୁ ନେଇ ପାଳିତ ହୋଇଥାଏ ।

ସାଧାରଣ ଭାବରେ ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥ, ବଳଭଦ୍ର ଓ ଦେବୀ ସୁଭଦ୍ରା ମଣ୍ଡଳରେ ଯଥାକ୍ରମେ ଶ୍ୱେତହାରୀ ଚିତା, ନୀଳମଙ୍ଗଳଚିତା ଓ ମାଲିମାଣିକ୍ୟ ଚିତା ଧାରଣ କରିଥାନ୍ତି । କୈମ୍ୟ ମାସ ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ବା ଦେବସ୍ନାନ ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ଦିନ ଠାକୁରମାନେ ସ୍ନାନଯାତ୍ରା ପରେ ସ୍ନାନବେଦୀରୁ ଅଗସ୍ତ୍ୟ ପିଣ୍ଡକୁ ଫେରିବା ପରେ ଦଇତାମାନେ, ଠାକୁର ମାନେ ଲଗାଇଥିବା ଚିତାଗୁଡ଼ିକୁ ବାହାର କରି ଦେଉଳ କରଣକୁ ଦେଇଥାନ୍ତି ।

ଯାତ୍ରାପର୍ବର ସହର ପୁରୀରେ ଅଧିକାଂଶ ସମୟରେ ଯାତ୍ରା ଉପଯାତ୍ରା ମାନ ଲାଗି ରହିଥାଏ । କେବଳ ଜଗନ୍ନାଥ ମନ୍ଦିରରେ ଅନେକ ଯାନିଯାତ୍ରା ପର୍ବପର୍ବାଣି ଚିଥି, ବାରକୁ ନେଇ ପାଳିତ ହୋଇଥାଏ ।

ସାଧାରଣ ଭାବରେ ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥ, ବଳଭଦ୍ର ଓ ଦେବୀ ସୁଭଦ୍ରା ମଣ୍ଡଳରେ ଯଥାକ୍ରମେ ଶ୍ୱେତହାରୀ ଚିତା, ନୀଳମଙ୍ଗଳଚିତା ଓ ମାଲିମାଣିକ୍ୟ ଚିତା ଧାରଣ କରିଥାନ୍ତି । କୈମ୍ୟ ମାସ ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ବା ଦେବସ୍ନାନ ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ଦିନ ଠାକୁରମାନେ ସ୍ନାନଯାତ୍ରା ପରେ ସ୍ନାନବେଦୀରୁ ଅଗସ୍ତ୍ୟ ପିଣ୍ଡକୁ ଫେରିବା ପରେ ଦଇତାମାନେ, ଠାକୁର ମାନେ ଲଗାଇଥିବା ଚିତାଗୁଡ଼ିକୁ ବାହାର କରି ଦେଉଳ କରଣକୁ ଦେଇଥାନ୍ତି ।

ଧାରାଗହଳି ଉପନ୍ୟାସ

ଭାଗ-୩୯ (ଶେଷଭାଗ)

(ପୂର୍ବ ପ୍ରକାଶିତ ଉତ୍ତର..)

ପରବର୍ତ୍ତୀ ଦୃଶ୍ୟ ଏବଂ ଘଟଣାବଳୀ ଥିଲା ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ୱାଭାବିକ ଓ ଗୋଟେ ସାଧାରଣ ପୁରୁଣା ଚଳଚ୍ଚିତ୍ରର ଦୃଶ୍ୟପରି । ଘର ଭିତରୁ ଭାଗ୍ୟବତୀ ଦେବୀ ବାହାରି ଆସି କଞ୍ଚଳତାକୁ ପାଖୋଟି ନେଲେ ।

ପ୍ରମଦା କହିଲା, “ବାପା ! ଏତେଦିନ ପରେ ଆମ ଘରେ ଆପଣଙ୍କର ପାଦ ପଡ଼ିଲା । ଯାହା ଆସିଥିଲେ ସେଇ ବାହାଘର ପ୍ରସ୍ତାବ ନେଇ । ଆଉ ମଝିରେ ଆସି ନାହାନ୍ତି ।

“କିଛିକ୍ଷଣ ଆମକୁ ପ୍ରତୀକ୍ଷା କରେଇଲେ ସମ୍ଭବି । ପୁରୋହିତ କେତେଦୂରୁ ଆସି ବସିଛନ୍ତି । ମାମୁଘର ଆସିଲା ପରେ ସଦାନାରାୟଣ ପୂଜା ଆରମ୍ଭ ହେବା ବିଧି ।

“କୌଣସି ଏକ କାର୍ଯ୍ୟ ବ୍ୟସ୍ତତାରୁ କବରଦଣ୍ଡ ନିବୃତ୍ତ ହୋଇ ଶୁଭକା ଦଉଡ଼ି ଆସିଲା ବାପାଙ୍କ ପାଖକୁ । ମୁଣ୍ଡିଆ ମାଲୁ ମାଲୁ କହିଲା - “ଭାଇ ଆଜି ଦୁଇଥର ଫୋନ୍ କଲାଣି ।

“ସୌଭାଗ୍ୟବତୀ ଭବ । ଅବଶ୍ୟ, ସେଠାରେ ତା’ର କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟରେ ଧ୍ୟାନ ରହୁ ନଥିବ ।” - ଝିଅକୁ ଆଶୀର୍ବାଦ କରୁ କରୁ କହିଲେ ଦାନନାଥ ।

“ତୁମର ସବୁଯୋଗ ଆଶୀର୍ବାଦ ତା’ ପାଇଁ ରଖୁଆ କରନାହିଁ ।” - ଛଳ ଛଳ ଆଖିରେ ଶୁଭକା ବାପାଙ୍କୁ କହିଲା ।

ସେହିଦିନ ଓଡ଼ିଶାର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ସାମାଜିକ କୃଷିଭିକି ପର୍ବ ବୋଲି ଅଭିହିତ କରାଯାଏ । ଦୀର୍ଘ ଚାରିମାସ ଗ୍ରୀଷ୍ମ ପରେ ବର୍ଷା ଆସିଥାଏ ଧରାକୁ । ଆମର ଅଧିକାଂଶ ପର୍ବ କୃଷିଭିକି ଯଥା ଅକ୍ଷୟ ତୃତୀୟା, ଗର୍ଭଣା ସଂକ୍ରାନ୍ତି, ନୂଆଖାର, ମାଗବଦା ପ୍ରଭୃତି ।

ନାଟି

ଡ. ରତିକାନ୍ତ ବେହେରା

କୃଷ୍ଣଚରଣ, ଅଗାରଗଡ଼ିଆ, ବାଲେଶ୍ୱର, (ମୋ)୯୪୩୯୪୪୨୯୪୨

ଅନୁଭବ ଏବଂ ଅନୁଭୂତି ପୂର୍ଣ୍ଣତା ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ହେଲେ ବି, ଏକ ସାର୍ବଜନୀନ ଆବେଦନ ଏହାର ଅନ୍ତର୍ନିହିତ ଭାବବସ୍ତୁ ।

ଠିକ୍ ଏଇ ସମୟରେ ନାଟି ଆଖିଖୋଲି ଚାହିଁଲା । କେତେ ସୁନ୍ଦର ଛୋଟ ଛୋଟ ଆଖି ଯୋଡ଼ିଏ, ଯେମିତି ରାଜାବଲୋଚନ ! ସତେ ଯେମିତି ଅଜାଙ୍କୁ ଏକ ଲୟରେ ଚାହିଁଛି, ଏମିତି ମନ ହେଲା ଦାନନାଥଙ୍କୁ ।

“ହଁଠିକ୍ । ଛୋଟ ପିଲା ଯେତେ ଶୋଭାବେ ଭଲ ।” - କହିଲେ ଦାନନାଥ । ଆଉ ତିକେ ସ୍ପଷ୍ଟ ପ୍ରତିଭାତ ହେବାପାଇଁ ଶୁଭକା ପୁଅ ଉପରୁ ମଣାରିବିକୁ ହଟେଇ ଦେଲା ।

“ହଁଠିକ୍ । ଛୋଟ ପିଲା ଯେତେ ଶୋଭାବେ ଭଲ ।” - କହିଲେ ଦାନନାଥ । ଆଉ ତିକେ ସ୍ପଷ୍ଟ ପ୍ରତିଭାତ ହେବାପାଇଁ ଶୁଭକା ପୁଅ ଉପରୁ ମଣାରିବିକୁ ହଟେଇ ଦେଲା ।

“ହଁଠିକ୍ । ଛୋଟ ପିଲା ଯେତେ ଶୋଭାବେ ଭଲ ।” - କହିଲେ ଦାନନାଥ । ଆଉ ତିକେ ସ୍ପଷ୍ଟ ପ୍ରତିଭାତ ହେବାପାଇଁ ଶୁଭକା ପୁଅ ଉପରୁ ମଣାରିବିକୁ ହଟେଇ ଦେଲା ।

“ହଁଠିକ୍ । ଛୋଟ ପିଲା ଯେତେ ଶୋଭାବେ ଭଲ ।” - କହିଲେ ଦାନନାଥ । ଆଉ ତିକେ ସ୍ପଷ୍ଟ ପ୍ରତିଭାତ ହେବାପାଇଁ ଶୁଭକା ପୁଅ ଉପରୁ ମଣାରିବିକୁ ହଟେଇ ଦେଲା ।

“ହଁଠିକ୍ । ଛୋଟ ପିଲା ଯେତେ ଶୋଭାବେ ଭଲ ।” - କହିଲେ ଦାନନାଥ । ଆଉ ତିକେ ସ୍ପଷ୍ଟ ପ୍ରତିଭାତ ହେବାପାଇଁ ଶୁଭକା ପୁଅ ଉପରୁ ମଣାରିବିକୁ ହଟେଇ ଦେଲା ।

ଅନୁବାଦ: ବିନୟ କୁମାର ଦାସ

କାଠପିତୁଳି

ଅନୁବାଦ ଗଳ୍ପ

ରୋଷେଇକାମ ଶିଖୁଥିବୁ ।” କାଠପୁତୁଳିଟି ଏତକ ଶୁଣିବା ପରେ ମୁହଁ ଶୁଖାଇ ଧୀରେଧୀରେ ପରଦାରୁ ଅପସରି ଗଲା ।

“ହଁ. କାଠପିତୁଳି !” ବ୍ୟଙ୍ଗଭରା ସ୍ୱର ଅଥଚ ଦେବନା ଜର୍ଜରିତ କଣ୍ଠରେ କହିଲେ ମାନାଦେବୀ । ଟେକୁଲ ଉପରେ ରଖା ଯାଇଥିବା ତାଙ୍କ ପ୍ରାଇଭେଟ୍ ସେକ୍ରେଟେରୀଙ୍କ ମୋବାଇଲରେ ଚାଲୁଥିବା ଭିଡ଼ିଓକୁ ସେ ଦେଖିବାକୁ ଲାଗିଲେ ବେଶ୍ ଆଗ୍ରହ ସହକାରେ ।

ପୃଷ୍ଠା ୪ ର ବି ବା

ବାସ୍ତବିକ କ୍ରୋଡ଼ପତ୍ର

ଦୁଇ ସମୂହି । ପୁରୋହିତ ମଞ୍ଚ ଉଦ୍ଘାଟଣ କରି ପୂଜା ଆରମ୍ଭ କଲେ - “ଶୁକ୍ଳାୟତ୍ ପରଂ ବିଷ୍ଣୁଂ ଶଶିବର୍ଷଂ ଚତୁର୍ଭୁଜମ୍ । ପୁସନ୍ଦ୍ରବଦନମ୍ ଧାୟେତ୍ ସର୍ବବିଭ୍ୱୋ ପଶାନ୍ତୟେ ।

ପୁଣି - “ସର୍ବମଙ୍ଗଳମାଙ୍ଗଳେଷୁ ଶିବେ ସର୍ବାର୍ଥସାଧକେ ଶରଣ୍ୟେ ତ୍ର୍ୟମ୍ଭକେ ଗୌରି ନାରାୟଣି ନମସ୍କୁ ତେ ।” ଏକ କାଷ୍ଠମିତ୍ରିତ ଖଲୁଲାର ଚାରିକୋଣରେ ଚାରୋଟି ମୟୂର ପୁଚ୍ଛନିର୍ମିତ କାଖ ।

“ପୁରୋହିତ ପୂଜା ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲେଣି । ତଳ ମଞ୍ଚଲାରେ ଭିଡ଼ ଓ ଗନ୍ଧକି ହେବବୋଲି ଉପର ମଞ୍ଚଲାରେ ବ୍ୟବସ୍ଥା ହୋଇଛି । ଉପରକୁ ଯିବା ?”

କିନ୍ତୁ ପ୍ରମଦା ଆସି ଚୋକିଦେଲା ଶୁଣୁରକୁ କହିଲା - “ରୁହନ୍ତୁ ବାବା ! ମୁଁ ଏତେ ଶ୍ରମକରି ବାପାଙ୍କ ପାଇଁ କଳଖୁଆ କରିଛି । ପୂଜାରେ ଖୁଆପିଆ ପାଇଁ ପୁଅରୀ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରୁଛି ।

“ପୁରୋହିତ ପୂଜା ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲେଣି । ତଳ ମଞ୍ଚଲାରେ ଭିଡ଼ ଓ ଗନ୍ଧକି ହେବବୋଲି ଉପର ମଞ୍ଚଲାରେ ବ୍ୟବସ୍ଥା ହୋଇଛି । ଉପରକୁ ଯିବା ?”

“ହଁଠିକ୍ । ଛୋଟ ପିଲା ଯେତେ ଶୋଭାବେ ଭଲ ।” - କହିଲେ ଦାନନାଥ । ଆଉ ତିକେ ସ୍ପଷ୍ଟ ପ୍ରତିଭାତ ହେବାପାଇଁ ଶୁଭକା ପୁଅ ଉପରୁ ମଣାରିବିକୁ ହଟେଇ ଦେଲା ।

“ହଁଠିକ୍ । ଛୋଟ ପିଲା ଯେତେ ଶୋଭାବେ ଭଲ ।” - କହିଲେ ଦାନନାଥ । ଆଉ ତିକେ ସ୍ପଷ୍ଟ ପ୍ରତିଭାତ ହେବାପାଇଁ ଶୁଭକା ପୁଅ ଉପରୁ ମଣାରିବିକୁ ହଟେଇ ଦେଲା ।

“ହଁଠିକ୍ । ଛୋଟ ପିଲା ଯେତେ ଶୋଭାବେ ଭଲ ।” - କହିଲେ ଦାନନାଥ । ଆଉ ତିକେ ସ୍ପଷ୍ଟ ପ୍ରତିଭାତ ହେବାପାଇଁ ଶୁଭକା ପୁଅ ଉପରୁ ମଣାରିବିକୁ ହଟେଇ ଦେଲା ।

“ହଁଠିକ୍ । ଛୋଟ ପିଲା ଯେତେ ଶୋଭାବେ ଭଲ ।” - କହିଲେ ଦାନନାଥ । ଆଉ ତିକେ ସ୍ପଷ୍ଟ ପ୍ରତିଭାତ ହେବାପାଇଁ ଶୁଭକା ପୁଅ ଉପରୁ ମଣାରିବିକୁ ହଟେଇ ଦେଲା ।

ପାରିକୁ ନିଶ୍ଚୟ । ଏବେ ତୋ ଭାଗ୍ୟ ବିଧାତା ତୁ ନିଜେ ।” ଏତକ ଶୁଣିବା ପରେ କାଠପୁତୁଳିଟି କିଛି ସମୟ ଗମ୍ଭୀର ମୁଦ୍ରାରେ ରହି ମଂଚରୁ ଅପସରି ଗଲା ।

